

คุณภาพการจัดการที่มีผลต่อผลการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ณัฐภัตสร ธนาบวรพานิชย์ และ พิศมัย จารุจิตติพันธ์

สาขาการจัดการ คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

*Corresponding author e-mail: nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา และเพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการ (ผลการจัดการศึกษา) ของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทฤษฎีภูมิ จากระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถาบันอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบ 3 (2554-2558) จำนวน 760 วิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบบันทึกข้อมูลจากระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. มาเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาในการตั้งเป็นตัวชี้วัดแบบประเมินคุณภาพ สถิติและวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับมากทั้งในมิติของมาตรฐานกฎกระทรวงและกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้ คุณภาพการจัดการทั้ง 10 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการโดยรวมของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาได้ร้อยละ 98.5 (Adjusted R² = .985) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรคุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง ตามลำดับ

คำสำคัญ : การอาชีวศึกษา, คุณภาพการจัดการ, คุณภาพผลลัพธ์การจัดการ

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION

URL : <http://ejournals.swu.ac.th/index.php/jindedu/issue/archive>

JOURNAL OF INDUSTRIAL EDUCATION (ISSN: 1905-9450)

FACULTY OF EDUCATION, SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, Volume 14 No.2 July-December 2020

QUALITY OF MANAGEMENT AFFECTING THE RESULT OF EDUCATIONAL MANAGEMENT OF THE VOCATIONAL SCHOOL

Nutpatsorn Tanaborworpanid and Pisamai Jarujittipant

Department of Management

Faculty of Political Science, North Bangkok University

*Corresponding author e-mail: nutpatsorn.ta@northbkk.ac.th

Abstract

The research objectives were to study the quality of management of vocational schools, separated by management standards and the quality indicators, and to study the management qualities that effected the quality outcome of management of vocational schools. The research samples were 760 vocational institutes. Tools used to collect data. by synthesizing the data record form the information system for external quality assessment Assoc. Prof. is the indicator of management quality of vocational colleges in setting a measure of quality assessment. Statistics and methods used in analysis are percentage, mean, standard deviation. And multiple regression analysis. The research results showed that the management quality were in the high level both in the aspects of ministry rules standards and the quality indicator groups. The 10 quality of management factors, statistically significant at the .01 level can 98.5% explain the quality of management of vocational colleges (adjusted $R^2 = .985$). The 6 management quality factors have influenced on the outcome quality of vocational schools management were participation building and education opportunity expansion, risk management, teacher and educational personnel development, using information technology system for management, and the learning and skill development from real experiences, respectively.

Keywords : Vocational education, Management quality, Quality outcome from management

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาของประเทศไทยมีการพัฒนาไปสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ประกอบกับรัฐได้ประกาศนโยบายประเทศไทย 4.0 ซึ่งมีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวเข้าสู่ประเทศรายได้สูงโดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงในการขับเคลื่อนประเทศด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม ซึ่งบุคลากรสำคัญที่จะเป็นกำลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่นี้ คือกลุ่มอาชีวศึกษาซึ่งเป็นกำลังที่ต้องการของตลาดแรงงานทั้งในและต่างประเทศ (จินนาค์กูร์ โรจนนันท์: 2559) สถาบันการอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาเพื่อยกคุณภาพการศึกษาของสถาบันอาชีวศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา และเพื่อให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามีความพึงพอใจในคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการบริหารและการจัดการศึกษา (ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง. 2560: ออนไลน์)

ปัจจุบันมีปัจจัยนอกและในประเทศหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการ (Murgatroyd & Morgan: 1994) การตื่นตัวในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ในประเทศต่าง ๆ การสื่อสารที่ไร้พรมแดน การเปิดเสรีด้านการค้า และการบริการ ความคาดหวังของสังคม สิทธิ และเสรีภาพของประชาชน ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร (คณะกรรมการอำนวยการปฏิรูปการศึกษา: 2545) ตลอดจนข้อจำกัดในด้านงบประมาณของประเทศ ปัจจัยเหล่านี้ได้กระตุ้นให้ผู้ที่อยู่ในวงการศึกษาระดับถึงเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนออกมาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2555)

การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ ทั้งระยะสั้น และระยะยาว ประเทศไทยได้มีการได้มีการกำกับมาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษามาโดยตลอด (จันทร์ เพชรบุรุษ: 2555) แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นระบบครบวงจร และต่อเนื่อง ทั้งในด้านการควบคุมคุณภาพ ด้านการตรวจสอบ ประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา จึงยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นหรือประกันได้อย่างเต็มที่แก่สาธารณชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องว่าการดำเนินการดังกล่าวให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน (Ziad Lutfi Altahayneh: 2014) ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการ เช่นเดียวกับการบริหารหรือดำเนินกิจการต่าง ๆ ที่ต้องมีการดำเนินงานให้เป็นระบบครบวงจร (Sallis, E. 2002) โดยมีขั้นตอนที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ อันจะสะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานที่ผ่านมาว่าบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เพียงใด รวมทั้งมีจุดอ่อนหรือปัญหาในเรื่องใดบ้างที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การวางแผนและการดำเนินงานระยะต่อไปบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

ดังนั้นระบบประกันคุณภาพภายในจึงเป็นการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสถานศึกษาใช้กระบวนการดำเนินงานแบบ PDCA ให้สถานศึกษาประเมินตนเองและให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินการดำเนินงานอีกครั้งหนึ่งรวมทั้งสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2555)

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเกิดคำถามวิจัยว่า คุณภาพการจัดการที่มีผลต่อผลการจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา มีคุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาแยกตามเกณฑ์คุณภาพในระดับใด และคุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์จัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษามีด้านใดบ้าง การศึกษาเพื่อหาคำตอบดังกล่าว นอกจากจะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของแต่ ละวิทยาลัยและตามมาตรฐานการจัดการของกฎกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินตามกฎกระทรวง และการประเมินผลตามตัวบ่งชี้ของ สมศ.
2. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษาให้มีความหมายมากขึ้น

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการบริหารงานเชิงระบบ ซึ่งมีประเด็นสำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ระบุให้สถานศึกษาในประเทศไทยทุกแห่งต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยระบุสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ใน มาตรา 49 ซึ่งระบุว่า ให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็นองค์การมหาชนทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการและแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และกำหนดไว้ว่าระบบประกันคุณภาพภายในเป็นการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสถานศึกษาใช้กระบวนการดำเนินงานแบบ PDCA ให้สถานศึกษาประเมินตนเองและให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้ตรวจสอบติดตามประเมินการดำเนินงานอีกครั้งหนึ่งรวมทั้งสอดคล้องกับกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ข้อ 22 กำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2555)

ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2543 เป็นต้นมา วิทยาลัยอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ในประเทศไทยได้ดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินพันธกิจต่าง ๆ ของวิทยาลัยได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ภายใต้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษา (ปัจจุบันคือกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม) โดยทุกสถานศึกษาจะต้องได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นประจำทุก 5 ปี จากหน่วยงานภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2562: ออนไลน์) ในฐานะหน่วยงานภายนอกที่ทำหน้าที่ประเมินคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัย ได้กำหนดแนวคิดและทิศทางในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 สมศ. ได้กำหนดทิศทางในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 – 2558) และกำหนดคุณภาพการศึกษาไว้ 2 มิติ คือคุณภาพตามกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้ และคุณภาพตามมาตรฐานกฎกระทรวง

คุณภาพตามกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้ แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มคุณภาพตัวบ่งชี้พื้นฐาน กลุ่มคุณภาพตัวบ่งชี้
อัตลักษณ์ และกลุ่มคุณภาพตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมซึ่งสอดคล้องกับกฎกระทรวงดังนี้

1. คุณภาพตัวบ่งชี้พื้นฐาน หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินภายใต้ภารกิจของสถานศึกษา โดยกำหนดตัวบ่งชี้
และเกณฑ์ การประเมินบนพื้นฐานที่ทุกสถานศึกษาต้องมีและปฏิบัติได้ ซึ่งสามารถชี้ผลลัพธ์และผลกระทบได้ดี และม
ความเชื่อมโยงกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่พัฒนามาจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรก และ
รอบสอง ตัวบ่งชี้พื้นฐานประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่ 1-13

2. คุณภาพตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลผลิตตามปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ
วัตถุประสงค์ ของการจัดตั้งสถานศึกษา รวมถึงความสำเร็จตามจุดเด่น จุดเน้น ที่ส่งผลกระทบต่อเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละ
สถานศึกษา โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาและต้นสังกัด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 14

3. คุณภาพตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม หมายถึง ตัวบ่งชี้ที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
อาชีวศึกษา โดยสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดแนวทางพัฒนาเพื่อร่วมกันชี้แนะ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมตามนโยบาย
ของรัฐ ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนตามกาลเวลาและสภาพปัญหาสังคมที่เปลี่ยนไป โดยมีเป้าหมายที่แสดงถึงความเป็นผู้
ชี้นำสังคมและแก้ปัญหาสังคมของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนด้านความเป็นประชาธิปไตย ความมีวินัย ความรัก
ชาติ การบำรุงศาสนา เทิดทูนระบมหากษัตริย์ ค่านิยมความเป็นไทย การอนุรักษ์และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรม
สุขภาพร่างกายและจิตใจ ความคิดสร้างสรรค์ การส่งเสริมในกรอบอาเซียน รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพครู การพัฒนา
สถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ ประชาชนทุกเพศทุก
วัย ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียม ฯลฯ ตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริม ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ที่
15-18

คุณภาพตามมาตรฐานกฎกระทรวง เป็นการพิจารณาระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาตรฐาน
กฎกระทรวง ซึ่งอยู่บนหลักการการบริหารงานเชิงระบบ ประกอบด้วย การจัดการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (คณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553:33-34) โดยแบ่งเป็นมาตรฐาน 4 ด้าน ประกอบด้วย 20 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ คือ

มาตรฐานที่ 1 ด้านผลการจัดการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษาเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ตามอัตลักษณ์ของสถานศึกษาคุณธรรม มีความรู้
ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพของหลักสูตร ในแต่ละระดับและแต่ละสาขาวิชา สาขางาน เป็นที่พึงพอใจ
ของตลาดแรงงาน และมีสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษา เทียบกับผู้เรียนแรกเข้าตามเกณฑ์ที่กำหนด รวม 10 ตัวบ่งชี้
ประกอบด้วยผลด้านผู้เรียน (ตัวบ่งชี้ที่ 1-6) ผลด้านครู (ตัวบ่งชี้ที่14.และ14.2) และผลด้านสถานศึกษา (ตัวบ่งชี้ 15-16)

มาตรฐานที่ 2 ด้านการบริหารจัดการศึกษา

สถานศึกษามีการบริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางศึกษาคุณธรรม และนโยบายของหน่วยงานต้น
สังกัด การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา การใช้ระบบ
ฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การสร้างการ
มีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายใน การพัฒนาสถานศึกษาให้
เป็นแหล่งเรียนรู้ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและ
พัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553:33-34) รวม 7 ตัวบ่งชี้ (ตัวบ่งชี้ที่
8.1,8.2,9-11 และตัวบ่งชี้ที่ 17-18)

มาตรฐานที่ 3 ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับ ตามหลักสูตรและระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง (คณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน. 2553:33-34) จำนวน 1 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 7

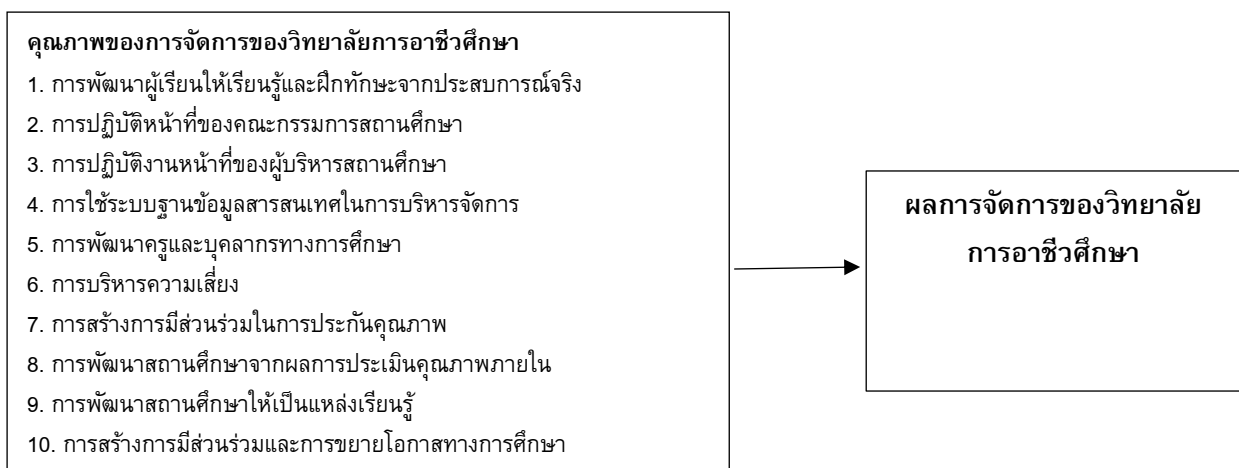
มาตรฐานที่ 4 ด้านการประกันคุณภาพภายใน

สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ ภายในและดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา มาตรฐานการศึกษาประกอบด้วย การประเมิน คุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและการพัฒนา คุณภาพการศึกษา จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ที่ 12-13

ทั้งนี้ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตาม หลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในการอาชีวศึกษาที่คณะกรรมการประกันคุณภาพ การอาชีวศึกษา กำหนด

การบริหารงานเชิงระบบ แนวทางหรือวิธีการเชิงระบบ(System approach) เป็นแนวทางสำคัญที่ถูกนำมาใช้ ในการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานต่าง ๆ ว่าประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ปัจจัย นำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และ ผลที่เกิดขึ้นซึ่งอาจจะเรียกว่า ผลผลิต (Output) หรือผลลัพธ์ (Outcome) โดยเรียกว่า Input-Process-Output/Outcome Model (IPO หรือ IPOO Model) หรือ ภายใต้หลักการที่ว่า การบริหารงาน ต่าง ๆ ว่าประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ บริบท(Context) ขององค์กร ปัจจัยนำเข้า(Input) กระบวนการ (Process) และผล ที่เกิดขึ้น(Product) โดยเรียกว่า Context- Input-Process-Product Model (CIPP Model) (Bowditch , Jame L..1973) การประเมินคุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงประเมินคุณภาพของของการบริหารจัดการตามปัจจัยที่เป็น องค์ประกอบของการบริหารจัดการดังกล่าว เคสและโรเซนเวียก (Kast & Rosenzweig, 1972 in Ansari, S., 2004: 5) แนวคิดของลูตวิก วอน เบอ์ทาแลนฟ์ฟี่ (Ludwig Von Bertalanffy: 1956: 1-10) ได้อธิบายว่ากระบวนการจัดการ (process) เป็นตัวป้อน (input) ไปสู่ผลลัพธ์ (output) ส่วนกระบวนการย้อนกลับ (feedback) เป็นสิ่งช่วยให้ระบบ บรรลุผลตามเป้าประสงค์โดยมีความเชื่อมโยงกัน เช่นเดียวกับงานวิจัยของทองอินทร์ วงศ์โสธร (2553: 2-22) ได้สรุปว่า ถึงผลลัพธ์ของการจัดการศึกษามีองค์ประกอบ4ประการคือ 1) ตัวป้อน (input) หมายถึงเครื่องมือที่นำเข้าสู่ระบบในด้าน การศึกษา ได้แก่ทรัพยากรบุคคลเช่นผู้เรียนทรัพยากรวัสดุเช่นวัสดุครุภัณฑ์ทรัพยากรการเงินเช่นงบประมาณ ทุนการศึกษาและสารสนเทศ 2) กระบวนการ (process) เป็นกิจกรรมหรือกระบวนการที่จัดให้มีขึ้นในระบบเพื่อแปร สภาพตัวป้อนให้เป็นผลผลิต (output) 3) ผลผลิต (output) เป็นผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมหรือกระบวนการเป็นสิ่งที่ ระบบผลิตแล้วส่งออกสู่สภาพแวดล้อมมี 2 ประเภทคือผลผลิตตรงตามวัตถุประสงค์และพึงพอใจและผลผลิตไม่ตรงตาม วัตถุประสงค์ 4) ผลย้อนกลับ (feedback) เมื่อผลผลิตไม่ตรงตามวัตถุประสงค์จะใช้ผลย้อนกลับเป็นตัวป้อนเข้าสู่ระบบ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

คุณภาพการจัดการส่งผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่วิทยาลัยการอาชีวศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบ 3 (ปี 2554-2558) จากระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. จำนวน 917 แห่ง และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) โดยรวบรวมเฉพาะวิทยาลัยที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 760 วิทยาลัย

1.2 เวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจะใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562 ถึง วันที่ 1 ธันวาคม 2562 เป็นระยะเวลา 1 เดือน

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบบันทึกข้อมูล จากระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา ได้แก่ หลักสูตรที่เปิดสอน จำนวนบุคลากรครู จำนวนผู้เรียนแบ่งตามขนาดวิทยาลัยการอาชีวศึกษา จำนวนอาชีวศึกษาแบ่งตามภูมิภาค ส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ, การพัฒนา สถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายใน, การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้, การสร้างมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา

ส่วนที่ 2 คุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ประกอบด้วยคุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแยกตามตัวบ่งชี้คุณภาพ รวม 20 ตัวบ่งชี้มาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ, ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่นำไปใช้

3. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพความเชื่อมั่น (Reliability coefficient) กระทำโดยนำข้อมูลแบบประเมินคุณภาพซึ่งเป็นเครื่องมือในการศึกษารั้งนี้ มาทดสอบความเที่ยงตรงโดยการนำมาทดลองใช้ (tryout) ก่อนที่จะนำข้อมูลไปใช้จริงจำนวน 30 ชุด และนำข้อมูลที่นำมาทดสอบด้วยวิธีทางสถิติ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbrash. 1974: 161) ของแต่ละตัวแปรตามกรอบแนวคิดในการศึกษาคควรมีค่าคะแนนสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา โดย Cronbach's Alpha ในข้อมูลแบบประเมินนี้ มีค่าเท่ากับ 0.94

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2. การวิเคราะห์คุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยอาชีวศึกษาแยกตามเกณฑ์คุณภาพ ประกอบด้วย เกณฑ์มาตรฐานกฎกระทรวงและกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้ และวิเคราะห์คุณภาพแยกแต่ละตัวบ่งชี้ โดยใช้ค่าสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD.)

3.3 การวิเคราะห์คุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา โดยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาที่รับการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. รอบ 3 (ปี 2554-2558) แยกตามสถานภาพของวิทยาลัย

สถานภาพ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
1. หลักสูตรที่เปิดสอน		
หลักสูตร ปวช.	6	0.80
หลักสูตร ปวส.	41	5.40
เปิดสอนทั้งหลักสูตร ปวช. และ ปวส.	713	93.80
รวม	760	100.00
2. จำนวนบุคลากรครู		
น้อยกว่า 80 คน	626	82.40
80-159 คน	108	14.20
160-239 คน	23	3.00
240 คนขึ้นไป	3	0.40
รวม	760	100.00
3. จำนวนผู้เรียนแบ่งตามขนาดวิทยาลัยการอาชีวศึกษา		
น้อยกว่า 1,000 คน (ขนาดเล็ก)	425	55.90
1,001-2,004 คน (ขนาดกลาง)	201	26.40
2,401 คนขึ้นไป (ขนาดใหญ่)	134	17.60
รวม	760	100.00
4. จำนวนอาชีวศึกษาแบ่งตามภูมิภาค		
ภาคเหนือ	72	9.50
ภาคกลาง	343	45.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	216	28.40
ภาคใต้	129	17.00
รวม	760	100.00

จากตาราง 1 พบว่า วิทยาลัยการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนทั้งหลักสูตร ปวช. และปวส. ร้อยละ 93.80 มีบุคลากรครูที่สอนในวิทยาลัยการอาชีวศึกษาจำนวนน้อยกว่า 80 คน ร้อยละ 82.40 รองลงมาจำนวน 80-159 คน ร้อยละ 14.20 จำนวน 160-239 คน ร้อยละ 3.00 และจำนวน 240 คนขึ้นไป ร้อยละ 0.40 คน ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยขนาดเล็ก มีจำนวนผู้เรียนน้อยกว่า 1,000 คน ร้อยละ 55.90 รองลงมาเป็นวิทยาลัยขนาดกลาง มีจำนวนผู้เรียน 1,001-2,004 คน ร้อยละ 26.40 และวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีจำนวนผู้เรียน 2,001 คนขึ้นไป ร้อยละ 17.60 เมื่อแบ่งจำนวนวิทยาลัยตามแต่ละวิทยาลัยที่ได้รับการประเมินรอบที่สามส่วนใหญ่ภาคกลาง ร้อยละ 72.00 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 28.40 ภาคใต้ ร้อยละ 17.00 และภาคเหนือ ร้อยละ 9.50

2. คุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

2.1 คุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาแยกตามมิติเกณฑ์คุณภาพ

ตาราง 2 คุณภาพการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาแยกตามมิติเกณฑ์คุณภาพ

เกณฑ์คุณภาพ	ตัวบ่งชี้ที่	(\bar{X})	SD.	ระดับคุณภาพ
กลุ่มประเภทตัวบ่งชี้คุณภาพ				
คุณภาพตัวบ่งชี้พื้นฐาน	1-13	3.83	.852	มาก

เกณฑ์คุณภาพ	ตัวบ่งชี้ที่	(\bar{X})	SD.	ระดับคุณภาพ
คุณภาพตัวบ่งชี้อัตลักษณ์	14	4.47	.830	มาก
คุณภาพตัวบ่งชี้มาตรฐานส่งเสริม	15-18	4.47	.786	มาก
รวม	18	4.26	.808	มาก
มาตรฐานกฎกระทรวง				
ผลการจัดการศึกษา	1-6 และ 14-16	3.77	.655	มาก
การบริหารจัดการศึกษา	8-11 และ 17-18	4.22	.747	มาก
การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	7	4.17	1.101	มาก
การประเมินคุณภาพภายใน	12-13	4.11	.946	มาก
รวม	18	4.07	.814	มาก

จากตาราง 2 คุณภาพการบริหารจัดการตามกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้คุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและแยกรายด้านคุณภาพตัวบ่งชี้พื้นฐาน คุณภาพตัวบ่งชี้อัตลักษณ์ และคุณภาพตัวบ่งชี้มาตรฐานส่งเสริม คุณภาพตามมาตรฐานกฎกระทรวงอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและแยกรายด้าน ทั้งในด้านผลการจัดการศึกษา การบริหารจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และการประเมินคุณภาพภายใน

2.2 คุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาแยกตามคุณภาพของการจัดการ และผลลัพธ์ของการจัดการ

2.2.1 คุณภาพของการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

คุณภาพการจัดการ	(\bar{X})	SD.	ระดับคุณภาพ
1. การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง	4.19	1.08	มาก
2. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	4.32	.797	มาก
3. การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	4.32	.735	มาก
4. การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ	4.16	.992	มาก
5. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.30	.853	มาก
6. การบริหารความเสี่ยง	2.85	.840	ปานกลาง
7. การสร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ	4.31	.889	มาก
8. การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายใน	4.09	1.06	มาก
9. การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้	4.40	.836	มาก
10. การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา	4.43	.869	มาก
รวม	4.14	.853	มาก

จากตาราง 3 พบว่าคุณภาพการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา มีระดับคุณภาพการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.48$) รองลงมาคือ การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ มีระดับคุณภาพการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาอยู่ในมาก ($\bar{X}=4.40$) และข้อที่น้อยที่สุดคือ การบริหารความเสี่ยง มีระดับคุณภาพการจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.85$)

2.2.2 คุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

คุณภาพผลลัพธ์การจัดการ	(\bar{X})	SD.	ระดับคุณภาพ
1. ผู้สำเร็จการศึกษาได้งานทำหรือประกอบอาชีพอิสระในสาขาที่เกี่ยวข้องภายใน 1 ปี	4.05	.786	มาก
2. ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน	3.29	.973	ปานกลาง
3. ผู้เรียนผ่านการทดสอบมาตรฐานทางวิชาชีพจากองค์กรที่เป็นที่ยอมรับ	4.16	.871	มาก
4. ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่นำไปใช้ประโยชน์	2.68	.819	ปานกลาง
5. ผลการใช้บริการและวิชาชีพที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะผู้เรียน	4.04	1.15	มาก
6. ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.55	.744	มากที่สุด
7. ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์	2.85	.840	ปานกลาง
8. ผลการพัฒนาคุณภาพครู	4.49	.761	มาก
9. ผลการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา	4.51	.798	มากที่สุด
10. ผลการพัฒนาตามจุดเน้นหรือจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษา	4.44	.881	มาก
รวม	3.90	.803	มาก

จากตาราง 4 พบว่า วิทยาลัยอาชีวศึกษามีคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X} =3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผลการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีระดับคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} =4.55) รองลงมาคือ ผลการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา มีระดับคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการอยู่ในมากที่สุด (\bar{X} =4.51) และข้อที่น้อยที่สุดคือ ผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่นำไปใช้ประโยชน์ มีระดับคุณภาพของผลลัพธ์การจัดการอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} =2.68) ตามลำดับ

3. การวิเคราะห์คุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการจัดการที่มีผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา

ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการ	Unstandardized		Standardized	t	Sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	SE	Beta		
(ค่าคงที่)	.082	.028		2.888	.004
1. การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง	.044	.017	.059	2.548**	.011
2. การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา	.019	.022	.019	.883	.377
3. ปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา	.070	.020	.064	3.521**	.000
4. การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ	.078	.018	.097	4.238**	.000
5. การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	.108	.025	.115	4.386**	.000

ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการ	Unstandardized		Standardized	t	Sig	
	Coefficients		Coefficients			
	B	SE	Beta			
6. การบริหารความเสี่ยง	.269	.008	.281	33.036**	.000	
7. การสร้างการมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพ	.012	.026	.014	.480	.631	
8. การพัฒนาสถานศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพภายใน	.032	.018	.043	1.826	.068	
9. การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้	-.012	.022	-.012	-.553	.580	
10. การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา	.353	.017	.381	20.426**	.000	
	R	R ²	Adjusted R ²	SE(est.)	F	Sig
	.992	.985	.985	.09892	4925.363**	.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า คุณภาพการจัดการทั้ง 10 ด้านสามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลงคุณภาพผลลัพธ์การจัดการโดยรวมของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา ได้ร้อยละ 98.5 (Adjusted R² = .985) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยคุณภาพการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการโดยรวมของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และ การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง ตามลำดับ

สรุป

1. วิทยาลัยการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่เปิดสอนทั้งหลักสูตร ปวช. และปวส. มีบุคลากรครูที่สอนในวิทยาลัยการอาชีวศึกษาจำนวนน้อยกว่า 80 คน ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยขนาดเล็ก มีจำนวนผู้เรียนน้อยกว่า 1,000 คน รองลงมาวิทยาลัยขนาดกลาง มีจำนวนผู้เรียน 1,001-2,004 คน และวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีจำนวนผู้เรียน 2,001 คนขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามภาคอาชีวศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยในภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ ตามลำดับ

2. การบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในกรณีที่พิจารณาแยกตามมิติของมาตรฐานกฎกระทรวงและกลุ่มประเภทตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตัวบ่งชี้ พบว่าตัวแปรคุณภาพการจัดการมีคุณภาพระดับปานกลางมี 1 ตัวบ่งชี้ คือการบริหารความเสี่ยง ตัวบ่งชี้อื่น ๆ อีก 9 ตัวบ่งชี้ มีคุณภาพระดับมาก ตัวแปรคุณภาพผลลัพธ์การจัดการมีคุณภาพระดับมากที่สุดจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและผลการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา และมีคุณภาพระดับปานกลาง จำนวน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และ ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรือนวัตกรรมวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ตัวบ่งชี้อื่น ๆ อีก 6 ตัวบ่งชี้ มีคุณภาพระดับมาก

3. ตัวแปรคุณภาพการจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเรียงตามลำดับอิทธิพล ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และ การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยที่พบว่าการบริหารจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษามีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณาแยกแต่ละตัวบ่งชี้ พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพระดับปานกลาง รวม 3 ตัวบ่งชี้ คือการบริหารความเสี่ยง ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และ ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งสะท้อนว่าวิทยาลัยยังขาดทักษะในด้านการบริหารความเสี่ยง ตัวบ่งชี้ด้านผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน และ ผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ทั้งนี้จะเป็นเพราะสถานศึกษาศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 93.80 เปิดสอนทั้งหลักสูตร ปวช. และ ปวส. และ ร้อยละ 82.4 แห่งเป็นวิทยาลัยที่มีจำนวนบุคลากรครูน้อยกว่า 80 คน ทำให้ต้องรับภาระงานที่หลากหลายเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ การบริหารความเสี่ยงมีลักษณะเป็นงานส่วนรวม และการพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานและการสร้างผลงานที่เป็นนวัตกรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก และต้องใช้เวลาานาน ทำให้ไม่สามารถการพัฒนาคุณภาพงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอนได้อย่างเต็มศักยภาพได้ มีความสอดคล้องต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ด้านการบริหารความเสี่ยงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มงคล ราชบุตร (2555: 55-59) และประภาส เกตุไทย (2555: 78-82)

2. ผลการวิจัยที่พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพระดับมากที่สุดจำนวน 2 ตัวบ่งชี้ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและผลการพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสถานศึกษา สะท้อนว่าวิทยาลัยสามารถบริหารจัดการได้บรรลุประสิทธิผลในด้านการพัฒนาผู้เรียนบางด้าน และด้านองค์กรมากกว่าด้านผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ หรืองานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ซึ่งพบว่ามีคุณภาพระดับปานกลาง ทั้งนี้จะเป็นเพราะการพัฒนาให้ครูสามารถมีผลงานที่เป็นนวัตกรรมในด้านต่างๆ ต้องใช้เวลาานาน โดยเฉพาะการพัฒนาให้ครูมีความสามารถในการสร้างผลงานที่เป็นนวัตกรรมและงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ได้ มีความสอดคล้องกับข้อเสนอนโยบายการผลิตและพัฒนาครู (มนตรี จุฬาวังทนล. 2543: 27-28)

3. ผลการวิจัยที่พบว่า “ตัวแปรคุณภาพการจัดการ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้” ได้แก่ การสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และ การพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริงส่งผลต่อตัวแปรคุณภาพผลลัพธ์การจัดการในทิศทางบวก” มีความสอดคล้องและเป็นไปตามแนวคิดการจัดการเชิงระบบ (System approach) ที่ว่าคุณภาพของกระบวนการย่อมส่งผลให้ผลผลิต/ผลลัพธ์มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลูตวิก วอน เบอ์ทาแลนฟ์ฟี่ (Ludwig Von Bertalanffy: 1956: 1-10) การนำแนวคิดการจัดการเชิงระบบมาใช้ในกระบวนการบริหารทางการศึกษาตามระบบการบริหารคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของเคส และโรเซนเวียก (Kast & Rosenzweig, 1972 in Ansari, S., 2004: 5) และงานวิจัยของทองอินทร์ วงศ์โสธร (2553: 2-22)

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยที่พบว่าคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านผลลัพธ์อยู่ในระดับปานกลางในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ให้มีผลงานที่เป็นโครงการทางวิชาชีพ หรือสิ่งประดิษฐ์ของผู้เรียนที่นำไปใช้ประโยชน์ คุณภาพในการพัฒนาครูให้มีผลงานที่เป็นนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ หรือ งานวิจัยของครูที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ ผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีวศึกษาจึงควรมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของตัวบ่งชี้ดังกล่าว โดยการกำหนดแนวทางการปรับแก้ไขให้ครอบคลุมและชัดเจน ทั้งในด้านเป้าหมาย วิธีการ โครงการ/กิจกรรม และ ปัจจัยสนับสนุนการดำเนินงาน

2. ผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีวศึกษาควรมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการของตัวบ่งชี้ด้านการสร้างการมีส่วนร่วมและการขยายโอกาสทางการศึกษา การบริหารความเสี่ยง การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การใช้

ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา และการพัฒนาผู้เรียนให้เรียนรู้และฝึกทักษะจากประสบการณ์จริง ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะคุณภาพตัวบ่งชี้ด้านการบริหารความเสี่ยงซึ่งพบว่าแม้จะมีคุณภาพระดับปานกลางแต่มีอิทธิพลต่อคุณภาพผลลัพธ์การจัดการของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเป็นลำดับสอง

3. ผู้บริหารวิทยาลัยการอาชีวศึกษาแต่ละแห่งควรจัดประชุมกลุ่มเพื่อพิจารณาผลการประเมินคุณภาพของแต่ละแห่งและทบทวนหาสาเหตุที่ส่งผลให้วิทยาลัยไม่สามารถบริหารจัดการตัวบ่งชี้บางตัวให้มีคุณภาพระดับมาก-มากที่สุดได้ พร้อมทั้งพิจารณาทบทวนว่าตัวบ่งชี้ใดที่ยังมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมในการใช้เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพในระบบประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยอาชีวศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). สำนักงานการกำหนดมาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นจาก (https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422)
- จันทร์ เพชรบูรณ์. (2555). กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต: สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จินางค์กูร โรจนนันต์. (2559). นโยบายประเทศไทย 4.0 กับการผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษา. สืบค้นจาก (http://bme.vec.go.th/Portals/30/DOWNLOAD/thailand%204_0.pdf)
- ทองอินทร์ วงศ์โสธร. (2553). ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน่วยที่ 2. 2-2 มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาส เกตุไทย. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยเทคนิคกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต: สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มงคล ราชบุตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทช่างอุตสาหกรรมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- มนตรี จุฬาววัฒนทล. (2543). รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่องนโยบายการผลิตและการพัฒนาครู. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ฤกษ์ชัย เพ็ชรคง. (2560). การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. สืบค้นจาก (http://www.rtc.ac.th/www_km/03/0314/0_314241153.pdf)
- แววตา พูลสวัสดิ์ และคณะ. (2561, มกราคม-เมษายน). การบริหารจัดการวิทยาลัยการอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันยุคการศึกษาประเทศไทย 4.0 ของวิทยาลัยเทคโนโลยีแปซิฟิก. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยลงกรณ์ในพระราชนิพนธ์, 13(1), 8-16.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2555). คู่มือผู้ประเมินเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม ด้านการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- โสภา อำนวนรัตน์. (2555, กันยายน-ธันวาคม). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพของวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 14(3), 20-24.
- อุดมศักดิ์ มีสุข. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สาขาช่างอุตสาหกรรมในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Bowditch , Jame L. (1973). Behavior in Organization : A systems approach to managing .2nd.ed. , Addison - Wesley publishing company ,
- Cronbach Lee Joseph. (1974). Essentials of Psychological testing. New York : Harper and Row. p. 161
- Kast, F. E., & Rosenzweig, J. E. (1979). Organization and management: A systemand contingency approach. Tokyo: McGraw-Hill
- Murgatroyd, S., & Morgan, C. (1994). Total Quality Management and the School. Philadelphia: Open University Pres.
- Ludwig Von Bertalanffy, L. (1956). General System Theory: General Systems. Yearbook of the Society for the Advancement of General System Theory, 1: 1-10.
- Sallis, Edward. (2002). Total Quality Management in Education. (3thed) London : Kogan.
- Ziad Lutfi Althayneh. (2014). Implementation of Total Quality Management in Colleges of Physical Education in Jordan. 5(3), n/a